

تأثیر کارگاه آموزشی قوانین و مقررات آموزشی، دانشجویی و فرهنگی بر آگاهی و نگرش دانشجویان

طاهره طولابی^۱، فریبا امینی^۱، فاطمه جنانی^۲، طاهره جوادی^۱

افلاک/ سال اول / شماره ۱ / زمستان ۸۴

چکیده

مقدمه و هدف: دانشگاه بعنوان محیطی علمی، فرهنگی بستر مساعد و مناسبی برای رشد و بالندگی دانشجویان در زمینه های مختلف اجتماعی، تحصیلی، شغلی و... می باشد. یکی از مشکلات مهم دانشجویان عدم آگاهی در مورد آیین نامه های آموزشی، دانشجویی و فرهنگی است. لذا پژوهشی با هدف تعیین تاثیر کارگاه آموزشی بر آگاهی و نگرش دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی لرستان در زمینه قوانین و مقررات آموزشی، دانشجویی و فرهنگی در سال ۱۳۸۳ انجام شد.

مواد و روش ها: این تحقیق از نوع نیمه تجربی تک گروهی و دومرحله ای (قبل و بعد از آموزش) بود که روی ۱۰۶ نفر دانشجوی ورودی سالتحصیلی ۸۳-۸۲ انجام شد. در این مطالعه میزان آگاهی و نگرش دانشجویان قبل و بعد از آموزش اندازه گیری و مقایسه گردید. محتوای آموزش شامل قوانین و مقررات آموزشی، دانشجویی و فرهنگی بوده است که علاوه بر ارائه در قالب کارگاه آموزشی یک روزه همراه با پرسش و پاسخ دانشجویان، بصورت کتابچه آموزشی در اختیار واحدهای مورد پژوهش قرار گرفت. ابزار گردآوری اطلاعات پرسشنامه ای شامل سه بخش که بخش اول ۶ سوال مربوط به مشخصات فردی و تحصیلی واحدهای مورد پژوهش، بخش دوم ۶۵ سوال در مورد آگاهی از قوانین و مقررات و آیین نامه های آموزشی، دانشجویی و فرهنگی و بخش سوم ۱۵ سوال در مورد نگرش آنها نسبت به موارد فوق بود. پس از جمع آوری اطلاعات با استفاده از نرم افزار Spss V.9.6 و آزمونهای آماری توصیفی تجزیه و تحلیل داده ها انجام شد.

یافته ها: ۵۴/۷٪ نمونه ها در مقطع کاردانی به تحصیل اشتغال داشتند. میانگین سنی دانشجویان ۲۰/۰۴ سال و ۸۶/۸٪ مونث بودند. معدل ترم اول اکثر دانشجویان (۵۵/۷٪) بین ۱۶/۹۹-۱۴/۱ بود و ۸/۵٪ در ترم اول مشروط شده بودند. مقایسه میانگین نمرات آگاهی قبل و پس از کارگاه آموزشی اختلاف ($P < 0/001$) چشمگیر داشت. همچنین بین نمره نگرش مثبت دانشجویان در قبل و بعد از برگزاری کارگاه در رابطه با آموزش تئوری، آموزش بالینی، قوانین و مقررات کمیته انضباطی و خوابگاه ارتباط معنی داری را نشان داد ($P < 0/000$).

نتیجه گیری: با توجه به استقبال دانشجویان از اجرای این طرح و نتایج به دست آمده از این پژوهش، آموزش دانشجویان می تواند بستر مناسبی را جهت ارتقاء سطح آگاهی و نگرش آنان در خصوص فعالیتهای آموزشی، دانشجویی و فرهنگی فراهم نموده، که این امر می تواند زمینه ساز عملکرد مطلوب در دانشجویان گردیده و از بروز تخلف، اشتباه، قصور، رفتارهای نامطلوب و افت تحصیلی جلوگیری نماید.

واژه های کلیدی: قوانین و مقررات آموزشی، دانشجویی و فرهنگی، آگاهی، نگرش، دانشجو

۱- مربی، کارشناس ارشد پرستاری، عضو هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی لرستان

۲- مربی، کارشناس ارشد مامایی، عضو هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی لرستان

آدرس مکاتبه: خرم آباد گلدشت شرقی، مجتمع آموزشی پزشکی، پیراپزشکی دانشکده

پرستاری و مامایی تلفن ۴-۶۲۰۹۹۷۱ پست الکترونیک: T_Toulabi@Yahoo.com

مقدمه و هدف

دانشگاه بعنوان محیطی علمی، فرهنگی بستر مساعد و مناسبی برای رشد و بالندگی دانشجویان در زمینه های مختلف زندگی اجتماعی، تحصیلی، شغلی و ... می باشد. وجود پاره ای از مشکلات محیط دانشگاهی، بی شک اجزاء و اعضای آن را (کارکنان و دانشجویان) متاثر می سازد. چنین تاثیری، ایجاب می کند که نظام دانشگاهی در صدد تدارک و اجرای تدابیری باشد تا پیامدهای نامطلوب ناشی از تعامل اجزاء و اعضای سیستم را بکاهد و در صورت امکان حذف کند (۱).

پاسداری از جایگاه رفیع دانشگاه و کمک به سالم نگهداشتن محیطهای آموزشی و پژوهشی و تامین حقوق عمومی دانشگاهیان از طریق ترغیب دانشجویان به حفظ کرامت دانشجویی و مقابله با بی نظمی، هنجار شکنی و نادیده گرفتن حقوق فردی و اجتماعی دیگران از اهداف مهمی محسوب می شوند که شوراها و کمیته های آموزشی، دانشجویی، فرهنگی و انضباطی در راستای کمک به تحقق آنها تشکیل گردیده است.

یکی از مشکلات مهم دانشجویان، عدم آگاهی در مورد آیین نامه های آموزشی، دانشجویی و فرهنگی است، که این امر موجب بروز تخلف، اشتباه و قصور در بین دانشجویان گردیده و منجر به رفتارهای نامطلوب، افت تحصیلی و اشکال در ارتباطات موثر بین دانشجو و مسئولین دانشکده و دانشگاه شده است. از آنجا که مهمترین ویژگی این پژوهش، آموزش و بهره گیری از تجارب کارکنان و مسئولین آموزشی دانشگاه است، به نظر می رسد با آموزش

آیین نامه های مختلف، ضمن افزایش آگاهی دانشجویان، می توان خطا و قصور را کاهش داد و در نتیجه شاهد عملکرد مطلوبتری از دانشجویان بود. زیرا، توسعه دانش و نگرش افراد شرکت کننده در برنامه های آموزشی یکی از عوامل تعیین کننده میزان موفقیت بکارگیری محتوای آموزشی در حیطه عمل است. نتایج تحقیقات متعدد نشان داده است که کسب آگاهی و ایجاد نگرش مثبت هرچند ممکن است منجر به تغییر رفتار جزئی در افراد شود، اما می تواند انگیزه تغییر رفتار، اصلاح و ارتقاء عملکرد را در دانشجویان، دانش آموزان و کارکنان حرفه های بهداشتی، درمانی افزایش دهد (۳، ۴، ۵، ۲).

این پژوهش با هدف تعیین تاثیر کارگاه آموزشی بر آگاهی و نگرش دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی لرستان در زمینه قوانین و مقررات آموزشی، دانشجویی و فرهنگی در سال ۱۳۸۳ انجام شد. امید است دانشجویان به عنوان نخبگان نسل جوان، با کسب آگاهی و نگرش مثبت در خصوص قوانین و مقررات مورد نیاز، بتوانند در بستری مناسب با رعایت شئون اخلاقی و شرعی به اهداف آموزشی و پژوهشی دست یابند.

مواد و روش ها

این تحقیق از نوع نیمه تجربی تک گروهی و دو مرحله ای (قبل و بعد از آموزش) بود. که روی ۱۰۶ نفر دانشجوی ورودی سالتحصیلی ۸۳-۸۲ انجام گردید. واحدهای مورد پژوهش، کلیه دانشجویان ترم دوم روزانه رشته های پرستاری، مامایی، پزشکی، اتاق عمل و بهداشت خانواده بودند که پس از بیان اهداف، تمایل به

یافته ها

از مجموع ۱۰۶ نفر دانشجوی شرکت کننده در این پژوهش، ۵۴/۷٪ در مقطع کاردانی، ۲۶/۴٪ در مقطع کارشناسی و ۱۸/۹٪ در مقطع دکتری حرفه ای به تحصیل اشتغال داشتند. اکثریت دانشجویان ۴۵/۳٪ در سن ۲۰ سالگی بوده و ۸۶/۶٪ مونث بودند.

از بین دانشجویان، ۲۵/۵٪ سابقه فعالیت فرهنگی و تنها ۷/۵٪ سابقه شرکت در سمینارها را داشتند، ۳۰/۲٪ تا آن زمان در یک کارگاه آموزشی شرکت کرده بودند.

طبق گزارش امور آموزشی دانشکده ها، معدل ترم اول بیشتر دانشجویان (۵۵/۷٪) بین ۱۶/۹۹-۱۴/۱ بود. ۸/۵ درصد در ترم اول مشروط شده و ۱۲/۳٪ جزء نفرات اول تا سوم دوره بودند. هیچکدام از واحدهای مورد پژوهش تنبیه معرفی به کمیته انضباطی، تذکر کتبی بدون درج در پرونده و تقدیر نامه نداشتند اما ۶/۶٪ دارای تذکرات کتبی با درج در پرونده بودند که همه به اخطارهای مشروطی اختصاص داشت. همچنین، ۶/۶٪ وام ضروری و ۶۹/۸٪ وامهای مسکن و تحصیلی را با هم دریافت کرده بودند. میانگین و انحراف معیارنمره کل آگاهی دانشجویان در پیش آزمون ($9/53 \pm 25/16$) و در پس آزمون ($11/04 \pm 46/47$) بدست آمد و آزمون آماری t زوج با $P < 0/001$ اختلاف معناداری را نشان داد (جدول ۱).

شرکت در این تحقیق داشتند. در این پژوهش، میزان آگاهی و نگرش دانشجویان قبل و بعد از آموزش اندازه گیری و مقایسه شد. محتوای آموزش شامل قوانین و مقررات آموزشی، آئین نامه های کمیته انضباطی، شکل ها، اردوهای فرهنگی سیاحتی، زیارتی و خوابگاهها بود که علاوه بر ارائه در قالب کارگاه آموزشی یک روزه بصورت کتابچه آموزشی نیز در اختیار واحدهای مورد پژوهش قرار گرفت. ابزار گردآوری اطلاعات، پرسشنامه ای شامل سه بخش بود.

بخش اول ۶ سوال مربوط به ثبت مشخصات فردی و تحصیلی واحدهای مورد پژوهش بخش دوم ۶۵ سوال در مورد آگاهی از قوانین و مقررات و آئین نامه های آموزشی، دانشجویی و فرهنگی و بخش سوم ۱۵ سوال در مورد نگرش آنها نسبت به موارد فوق بود. همچنین، معدل دو ترم دانشجویان قبل و بعد از آموزش بر اساس کارنامه استخراج شد و پرونده آموزشی و فعالیتهای پژوهشی و فرهنگی و استفاده از تسهیلات دانشجویی با همکاری امور آموزشی و دانشجویی دانشکده ها و دانشگاه بررسی شد. در نظر است که تا پایان تحصیل دانشجویان، این مطالعه ادامه یافته و نتایج این بخش متعاقباً اعلام گردد. پس از جمع آوری اطلاعات با استفاده از نرم افزار Spss V.9.6 و آزمونهای آماری توصیفی (میانگین و انحراف معیار، فراوانی مطلق و نسبی) و استنباطی (مجذور کای، t زوج ها و آنالیز واریانس) تجزیه و تحلیل داده ها انجام شد.

جدول شماره ۲: میانگین و انحراف معیار آگاهی دانشجویان ترم دوم دانشگاه علوم پزشکی لرستان در مورد قوانین و مقررات آموزشی، دانشجویی و فرهنگی قبل و بعد از کارگاه آموزشی بر حسب رشته سال ۱۳۸۳

رشته	قبل		بعد	
	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار
پرستاری	۲۱/۴۶	۷/۹۵	۵۲/۴۲	۶/۴۴
مامایی	۲۸/۷۹	۸/۶۳	۵۱/۲۰	۷/۱۶
اتاق عمل	۲۴/۵۶	۹/۱۶	۳۶/۰۶	۱۳/۶۱
بهداشت خانواده	۲۵/۹۴	۷/۸۷	۴۲	۹/۳۵
پزشکی	۲۵/۸۰	۱۲/۷۲	۴۴	۱۱/۶۱

جدول شماره ۱: میانگین و انحراف معیار آگاهی دانشجویان ترم دوم دانشگاه علوم پزشکی لرستان در مورد قوانین و مقررات آموزشی، دانشجویی و فرهنگی قبل و بعد از کارگاه آموزشی سال ۱۳۸۳

قوانین و مقررات	قبل		بعد	
	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار
قوانین و مقررات آموزشی	۵/۴۹	۱/۴۶	۸/۳۴	۱/۲۳
کمیته انضباطی	۲	۱/۶۸	۶/۲۳	۱/۸۱
صندوق رفاه	۲/۹۶	۱/۷۰	۶/۶۰	۱/۹۴
تشکل ها	۲/۵۲	۱/۲۳	۲/۹۸	۱/۰۷
اردوها	۵/۲۴	۲/۵۵	۷/۷۵	۲/۴۸
خوابگاه	۷/۰۴	۵/۹۸	۱۴/۴۳	۶/۰۵

بحث

یافته های بدست آمده در این پژوهش بیانگر ضعف آگاهی و نگرش دانشجویان قبل از برگزاری کارگاه بود. لذا، با توجه به استقبال دانشجویان از اجرای این پژوهش، بنظر می رسد با آموزش در مورد قوانین و مقررات آموزشی، کمیته انضباطی، اردوها، تشکل ها، قوانین و مقررات خوابگاه و غیره بتوان بستر مناسبی را جهت ارتقاء آگاهی، نگرش و عملکرد دانشجویان در خصوص فعالیتهای آموزشی، دانشجویی و فرهنگی فراهم نمود. پژوهشهای مداخله ای آموزشی بیانگر تاثیر آموزش بر آگاهی و نگرش و عملکرد دانشجویان، دانش آموزان و پرسنل حرفه های بهداشتی، درمانی بوده است (۸،۷،۶،۲). به نحوی که با افزایش دانش و ایجاد نگرش مثبت و تفکر انتقادی، می توان زمینه تغییر رفتار و عملکرد مطلوبتری را در افراد فراهم نمود (۸،۹،۱۰،۱۱،۱۲). از آنجا که مطالعات

همچنین، نگرش مثبت دانشجویان پس از برگزاری کارگاه ارتقاء یافت و آزمون آماری مجذور کای با $P=0/000$ ارتباط معنی داری را نشان داد.

بیشترین میانگین نمرات آگاهی قبل از آموزش، به دانشجویان مامایی (۲۸/۷۹) و کمترین آن به دانشجویان پرستاری (۲۱/۴۶) اختصاص داشت اما آزمون آنالیز واریانس اختلاف معنی داری را بین رشته های مختلف نشان نداد. بعد از آموزش، بیشترین میانگین نمرات آگاهی مربوط به دانشجویان پرستاری (۵۲/۴۲) و کمترین آن مربوط به دانشجویان بهداشت خانواده (۴۲) بود و آزمون آماری آنالیز واریانس با $P=0/000$ اختلاف معناداری را بین رشته های مختلف نشان داد (جدول ۲).

میانگین معدل قبل از آموزش در دانشجویان پزشکی $(15/45 \pm 1/70)$ و بعد از آموزش در دانشجویان مامایی $(15/81 \pm 1/19)$ بیشتر از سایر رشته ها بود ($P < 0/0001$).

آموزش پزشکی و تشکیل کمیته ها در سطح دانشگاههای علوم پزشکی و دانشکده ها. پیشنهاد می گردد ستادی متشکل از کارشناسان حوزه معاونت آموزشی، پژوهشی، فرهنگی دانشجویی و پشتیبانی وزارت متبوع در نظر گرفته شوند که حداقل ۵ سال سابقه کار آموزشی و اجرایی داشته و در خصوص قوانین و مقررات آموزشی، دانشجویی و فرهنگی صاحب نظر باشند. شرح وظایف این کمیته شامل برگزاری جلسات ماهانه، تهیه و تدوین قوانین و مقررات آموزشی، دانشجویی و فرهنگی و ارسال آن به دانشگاههای مختلف سراسر کشور، تعیین عناوین طرحهای تحقیقاتی در این زمینه، بازنگری متون تهیه شده حداقل هر سال یک بار (با توجه به دستورالعمل و بخشنامه های جدید)، ارسال دستورالعمل های جدید به دانشگاههای مختلف کشور، بازدید دوره ای از دانشگاهها و دریافت گزارش عملکرد از دانشگاههای کشور مد نظر قرار گیرد. در این راستا، در هر دانشگاه کمیته ای متشکل از معاونت آموزشی یا نماینده تام الاختیار، دبیر کمیته انضباطی، معاونین آموزشی دانشکده ها، مدیر امور فرهنگی و نماینده دانشجویان (برای برخی جلسات) تشکیل دهد. شرح وظایف این کمیته شامل برگزاری جلسات ماهانه حداقل دو ماه یک بار، نظارت بر برگزاری کارگاهها و یا سمینارهای یک روزه، ارسال بخشنامه های دریافتی از وزارت متبوع به دانشکده ها، دریافت گزارش عملکرد از دانشکده ها، و ارسال گزارش عملکرد به کمیته ستادی باشد. همچنین، پیشنهاد می شود در هر دانشکده، کمیته ای

مشابه در این زمینه یافت نشد، استراتژیها و پیشنهادات طرح ارتقاء بر اساس مدل معرفی شده توسط نظری و بوالهروی به شرح ذیل ارائه می شود (۱۳، ۱۴). امید است با عنایت معاونتهای محترم آموزشی و دانشجویی فرهنگی به نتایج و اجرای این طرح در دانشگاههای علوم پزشکی گامی در جهت ارتقاء کیفیت تعلیم و تربیت دانشجویان بعنوان آینده سازان کشور برداشته شود.

– ارسال نتیجه پژوهش به معاونین محترم آموزشی و دانشجویی، فرهنگی جهت طرح در شوراهای آموزشی و فرهنگی و پیشنهاد و تصویب لزوم اجرای آن برای کلیه دانشجویان جدیدالورود

– تعیین نیازهای آموزشی دانشجویان در زمینه قوانین و مقررات آموزشی، دانشجویی و فرهنگی

– جهت کلیه دانشجویان جدیدالورود، یک دوره کارگاه آموزشی مربوط به قوانین و مقررات در حیطه های آموزشی فعالیتهای دانشجویی فرهنگی و عملکرد کمیته ها و تشکل ها در نظر گرفته شود

– آموزش اساتید راهنما در زمینه قوانین و مقررات آموزشی، دانشجویی و فرهنگی جهت ارائه مشاوره به دانشجویان در زمینه های مربوطه

– تهیه و توزیع متون راهنمای آموزشی جهت رفع مشکلات دانشجویان در زمینه قوانین و مقررات آموزشی دانشجویی و فرهنگی

– تشکیل کمیته ستادی قوانین و مقررات آموزشی، دانشجویی و فرهنگی در سطح وزارت بهداشت، درمان و

- ۱- بهاری ف. دفاتر مشاوره دانشجویی تحلیلی بر یک روند. طب و تزکیه، تابستان ۸۰، شماره ۴۱: ۶۰-۵۲
- ۲- کاوه م ح، شجاعی زاده د، شاهمحمدی د و همکاران. بررسی تأثیر مداخله آموزشی بر آگاهی، قصد، خود کارآموزی و عملکرد معلمان در خدمات بهداشت روان مدارس، فصلنامه پژوهشی دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید صدوقی یزد، سال دوم، شماره چهارم، زمستان ۱۳۸۲: ۸-۱

- 3-Mc Cluskey A, Lovarini M. Providing education on evidence-based practice improved knowledge but did not change behaviour: A before and after study. *BMC Medical Education* 2005; 5:40-48
- 4- Bennett S, McKenna K, Rodger S and et al. Perception of evidence based practice: A survey of Australian Occupational Therapists. *Australian Occupational Therapy Journal* 2003; 50:13-22
- 5-Taylor RS, Reeves BC, Ewings PE and et al. Critical appraisal skills training for health care professionals: A randomized controlled trial. *BMC Medical Education* 2004; 4:1-10
- 6-Tavakoli R, Rashdidi H. Knowledge and attitudes towards family planning by male teachers in the Islamic Republic of Iran. *East Mediterr Health J* 2003; 9(5-6):1019-25 (Abstract)
- 7- Labig CE, Zantow K, Peterson T. Factors affecting students Medicine

با ترکیب رئیس دانشکده، معاونین آموزشی پژوهشی و فرهنگی، مدیران گروههای آموزشی، دو نفر عضو هیات علمی و نمایندگان دانشجویان تشکیل شود. این کمیته، با برگزاری جلسات ماهانه، کارگاهها و سمینارهای یک روزه، تکثیر و ارسال متون مورد نیاز دانشجویان، اطلاع رسانی دستورالعمل های جدید به استاد راهنما و دانشجویان، نظر سنجی از دانشجویان و تعیین نیازهای آموزشی، تهیه و تدوین گزارش عملکرد و ارسال به کمیته دانشگاه، تهیه و تدوین پیشنهادات و راه حل های لازم جهت رفع مشکلات دانشجویان، فعالیت نماید.

نتیجه گیری

آموزش دانشجویان می تواند بستر مناسبی را جهت ارتقاء سطح آگاهی و نگرش آنان در خصوص فعالیتهای آموزشی، دانشجویی و فرهنگی فراهم نموده، که این امر می تواند زمینه ساز عملکرد مطلوب در دانشجویان گردیده و از بروز تخلف، اشتباه، قصور، رفتارهای نامطلوب وافت تحصیلی جلوگیری نماید.

تشکر و قدردانی

بدینوسیله از مسئولین محترم وزات بهداشت درمان و آموزش پزشکی که در تصویب و پرداخت بودجه این طرح مصوب کشوری ما را یاری دادند و همچنین از سرکار خانمها معصومه خامسی، الهام شیخی، و کارکنان محترم آموزش دانشکده ها و دانشجویان عزیز که جهت انجام این پژوهش با ما همکاری صمیمانه داشته اند، تشکر و قدردانی می گردد.

منابع

- taking habits . J AM Coll Health
2005;54(3):177-83
- 8-Shell R. Perceived barriers to teaching
for critical thinking by BSN Nursing
faculty . Nurs Health Care Perspect
2001;22(6):2 86-91
- 9-Andrew D. Integrating learning styles
into the classroom: challenges for
learners and teachers.(2002)
<http://www.Criticallearning.Co.uk/html/untiled27.htm>.
- 10-Jester C., Introduction to the DVC
learning style survey for college ,
2000;<http://www.metamath.com/lsweb/dvclearn.htm>.
- 11-Sutillff R, Baldwin V. Learning
styles: Teaching Technology subjects
can be more effective . The journal of
Technology studies 2003;64(4):22-27
- ۱۲- گنجی ط، طالقانی ن، حقانی ح . تاثیر آموزش بر
میزان دانش و اضطراب بیماران در انتظار کاترئیسیم
قلب بستری در بیمارستان. فصلنامه پرستاری ایران،
سال هفدهم، شماره ۳۸، تابستان ۱۳۸۳ : ۶۳-۵۷
- ۱۳- نظیری ق، بوالهروی ج. طرح ارتقاء بهداشت روانی
دانشجویان ساکن خوابگاههای دانشجویان. طب و
تزکیه، ویژه نامه همایش دانشجو و بهداشت روانی،
تابستان ۱۳۸۰: ۱۴-۱۱
- 14-Grace TW. Health problems of
college students. Journal of American
college Health 1996; 46(1):32-38